

سال یازدهم، شماره ۴۲، پاییز ۱۳۹۰

خبرنامه

انجمن حشره‌شناسی ایران

سخنی با اعضای محترم

با درود فراوان به اعضای گرامی انجمن حشره‌شناسی ایران، به یاری پروردگار توانا و همکاری دوستان، اینک چهل و دومین شماره‌ی خبرنامه تقدیم حضور می‌گردد. ناگفته پیداست که تداوم و نظم انتشار خبرنامه تنها با یاری و ارسال خبر از سوی شما سروران گرامی میسر می‌شود. از این رو یادآوری می‌گردد که این عرصه منحصر به زمینه‌ی خاصی از مطالعات حشره‌شناسی نیست و خبرنامه از دریافت هرگونه مطلب قابل ارائه از طرف کلیه‌ی متخصصین و دانشجویان رشته‌های پایه و کاربردی حشره‌شناسی و هم‌چنین خبرهای جامعه‌ی حشره‌شناسی ایران استقبال می‌کند. پیشنهادها و انتقادهای شما عزیزان در راه بهینه‌سازی و تعالی کیفی خبرنامه همواره مزید امتنان است.

باسپاس - سردبیر

اخبار انجمن

پس از تأخیری که در تشکیل جلسات هیات ریسه به‌علت انجام تشریفات قانونی تغییر هیئت مدیره و اصلاح اساسنامه پیش‌آمد، سرانجام در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱/۳۱ مجمع عمومی انجمن، حق عضویت سه ساله پیشنهادی هیات ریسه‌ی جدید برای اعضای پیوسته، مبلغ ۲۴۰۰۰۰ ریال و اعضای وابسته (دانشجویان دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد) مبلغ ۱۲۰۰۰۰ ریال به تصویب رسید. علاقه‌مندان می‌توانند جهت تمدید عضویت، حق عضویت خود را به حساب شماره ۶۰۶۶۸ بانک تجارت شعبه دانشگاه شهید بهشتی

تهران - کد ۳۴۲۰ واریز فرموده و رونوشت رسید بانکی را همراه با عکس رنگی اسکن‌شده‌ی خود جهت صدور کارت عضویت جدید، از طریق پست الکترونیک و یا آدرس پستی ارسال کنند و یا به‌صورت حضوری به دفتر انجمن تحویل دهند. انجمن حشره‌شناسی ایران، به همین منظور، به‌تازگی نامه‌هایی همراه یک برگ فرم تقاضای عضویت به کلیه‌ی اعضا ارسال نموده و درخواست کرده تا ضمن تکمیل فرم مربوطه، آن را در اختیار دیگر دانشجویان و همکاران علاقمند نیز قرار داده تا پس از تکمیل فرم و تصویب عضویت در هیئت مدیره، ثبت عضویت و صدور کارت برای آنان انجام پذیرد. در ضمن فرم تقاضای عضویت در سایت انجمن نیز قابل دسترسی است.

آدرس و پست الکترونیک تارنمای انجمن حشره‌شناسی ایران و نامه‌ی انجمن به نشانی‌های زیر تغییر یافته است:

انجمن حشره‌شناسی ایران:

<http://www.entsociran.ir>

پست الکترونیک: info@entsociran.ir

نامه‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران:

<http://www.entsociran.ir/journal>

بتوان مواد فرار را جذب و با تزریق آن به دستگاه-GC MS نسبت به شناسایی مواد فرار و فرمون جنسی همراه اقدام نمود. امید است با به کارگیری این روش بتوان در آینده اقدام به شناسایی آسان تر فرمون های آفات بومی کشور نمود و با سنتز این مواد و فرمولاسیون آنها کارایی فرمون ها را افزایش داد. با این اقدام گروهی و نتیجه مثبت حاصله که پس از آزمون های متعدد به دست آمده است، امیدها برای شناسایی دقیق انواع فرمون آفات مهم کشاورزی که تاکنون با مشکلاتی همراه است بیشتر شده است). احمد حیدری، موسسه تحقیقات گیاه پزشکی کشور، بخش تحقیقات آفت کش ها ()

انتقال نمونه های تیپ دو گونه زنبور پارازیتوئید به موزه هایک میرزایانس موسسه تحقیقات گیاه پزشکی کشور: طی سال های اخیر تعدادی زنبور پارازیتوئید از بالاخانوادهی Chalcidoidea از ایران جمع آوری و توصیف شده است. از این میان نمونه های تیپ دو گونه ی زیر که توسط نگارنده توصیف و منتشر شده است، در موزه ی حشره شناسی هایک میرزایانس موسسه تحقیقات گیاه پزشکی کشور قرار داده شد تا امکان مطالعه ی آنها برای علاقه مندان و متخصصین فراهم گردد .

1- گونه ی *Eurytoma caninae* Lotfalizadeh & Delvare, 2007 از خانواده ی Eurytomidae که توصیف آن در مجله ی Zootaxa (2007) , 1640: 55-68 طی مقاله ی "*Eurytoma caninae* sp. n. (Hymenoptera, Eurytomidae), a common species previously overlooked with *E. rosae*" می باشد .

انجمن حشره شناسی ایران طبق برنامه ی هرساله، در نمایشگاه هفته ی پژوهش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از ۲۲ تا ۲۷ آذر ماه ۱۳۹۰ در محل نمایشگاه های بین المللی شرکت کرد .

یافته های پژوهشی

استخراج و شناسایی فرمون کرم سیب با استفاده از روش : SPME محققین مؤسسه تحقیقات گیاه پزشکی کشور، آقایان دکتر مهرداد تبریزیان، دکتر محمدرضا رضایانه و مهندس محمدرضا تاجبخش، موفق به استخراج و شناسایی فرمون کرم سیب بومی با استفاده از روش SPME (Solid Phase Microextraction) شدند. فرمول شیمیایی فرمون کرم سیب قبلاً با نام E,E-8,10Dodecadienol شناسایی شده است. این محققین توانستند با استفاده از روش SPME که به لحاظ تکنیکی امکان استخراج و شناسایی فرمون را به صورت خالص تر، ساده تر و کم هزینه تر فراهم می سازد، موفق به استخراج فرمون و شناسایی دقیق آن با استفاده از دستگاه GC-MS شوند. شناسایی فرمون آفات مختلف در گذشته به صورت پرورش انبوه پروانه آفت و استخراج فرمون آنها به وسیله ی حلال های مختلف انجام می شد که روشی بسیار مشکل و پرهزینه بود در حالی که در روش مورد استفاده، برای استخراج فرمون پروانه ی کرم سیب تنها از دو پروانه ی ماده باکره استفاده شد. در این روش با قراردادن دو عدد پروانه ی ماده باکره به مدت یک هفته در یک لوله ی آزمایش به همراه سوزن SPME ، این امکان به وجود آمد، که

2- گونه‌ی *Metaphycus davoodii* Lotfalizadeh, 2011 از خانواده‌ی Encyrtidae که توصیف آن در مجله‌ی North-Western Journal of Zoology (2011), The genus تحت عنوان 6(2): 255-261 *Metaphycus Mercet (Hym.: Encyrtidae) of the Iranian fauna with description of a new species* در دسترس می‌باشد. **حسینعلی لطفعلی‌زاده، مرکز تحقیقات گیاه‌پزشکی، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی**

چند خبر

روند افزایشی جذب دانشجویان کارشناسی ارشد (بیم یا امید؟): نگاهی به جذب و تربیت دانشجو در چند سال اخیر نکات جالب و شاید نگران کننده‌ای را نمایان می‌سازد. تعداد دانشجویان پذیرفته شده در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه‌های دولتی برای رشته‌ی حشره‌شناسی، در سال‌های ۱۳۸۸، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰، به ترتیب به ۱۸۷، ۲۷۶ و ۳۱۲ نفر رسیده است. البته همگام با دانشگاه‌های دولتی، واحدهای مختلف دانشگاه آزاد نیز به جذب (اغلب تعدادی بیشتر) دانشجو در این رشته پرداخته‌اند. این در حالی است که در سال‌های گذشته، تعداد دانشجویان جذب شده بسیار محدود بوده است (مثلاً ۱۳۷۰: ۱۸ نفر، ۱۳۸۲: ۳۲ نفر و ۱۳۸۴ حدود ۵۲ نفر)، که بیشتر آنها پس از پایان تحصیلات، جذب سازمان‌ها و نهادهای دولتی شده‌اند. اگرچه علاقه‌ی روز افزون جوانان جویای علم به ادامه تحصیل قابل ستایش است، اما درایت در هدایت این ظرفیت‌ها براساس نیاز جامعه و مآلاً بهبود روند کشاورزی از اهمیت بسیاری برخوردار است. باید توجه داشت که روند سنتی کشاورزی کشور امکان جذب این

تعداد دانشجوی حشره‌شناسی) در کنار دارندگان مدارک کارشناسی ارشد و دکتری) را بر نمی‌تابد. لذا در صورتی که هدف فقط افزایش کمی تربیت دانشجو باشد و نیاز بازار کار در نظر گرفته نشود، نه تنها مشکلات این جوانان را حل نمی‌کند، بلکه سطح توقع آن‌ها را در آینده‌ی نه چندان دور (دو یا سه سال بعد) افزایش می‌دهد. در این شرایط عدم تامین بازار کار برای جذب آن‌ها، در مرحله‌ی اول بی‌کاری، ناامیدی و سرخوردگی و در مراحل بعدی مشکلات اجتماعی و خانوادگی را برای جامعه در پی خواهد داشت. از این رو، به روز بودن اطلاعات برنامه‌ریزان، استادان و مدیران کشاورزی برای تدوین نوع و مقدار نیازها، استفاده از فناوری‌های پیشرفته و برنامه‌های اشتغال‌زایی با هدف کارا تر شدن فارغ‌التحصیلان ضروری است. در آن شرایط است که امید به فعالیت این نیروها در بخش‌های غیر دولتی فراهم‌تر شده و امکان استفاده از علوم روز برای حل مشکلات گیاه‌پزشکی کشور فراهم خواهد شد.

* آمارها براساس دفترچه‌های انتخاب رشته دانشگاه‌های سراسری کشور است. **محمد جواد ارده، موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، بخش تحقیقات حشره‌شناسی کشاورزی**

حشره‌شناسان ایران

مهندس علی پازوکی

مهندس علی پازوکی در ۲۲ آذرماه ۱۳۲۰ شمسی در روستای شاه‌بداغ شهرستان گرمسار به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در دبستان و دبیرستان آفتاب گرمسار تا اخذ دیپلم به‌پایان رساند. در سال ۱۳۳۹ وارد دانشکده‌ی کشاورزی دانشگاه تهران (کرج) شد و در سال ۱۳۴۳ موفق به کسب درجه‌ی

مهندسی فوق لیسانس در رشته‌ی دفع آفات (گیاه‌پزشکی) گردید. در همین سال با قبولی در آزمون استخدامی انستیتو بررسی آفات و بیماری‌های گیاهی (موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی) به عنوان عضو هیات علمی به کار پرداخت و با حسن قبول شادروان مهندس هایک میرزایانس در بخش رده‌بندی حشرات موسسه حدود سه سال به تحقیقات تاکسونومیک پیرامون راست‌بالان ایران مشغول شد، سپس به علت نیاز بخش، به رده‌بندی پروانه‌های ایران و نیز شناسایی لاروها و حشرات نابالغ روی آورد. پازوکی از ۱۳۵۱ تا ۱۳۵۳ به مدت یک‌سال و نیم در موزه‌ی تاریخ طبیعی کارلسروهه (Karlsruhe) آلمان، با استفاده از بورس تحقیقاتی به تکمیل معلومات در تاکسونومی پروانه‌ها پرداخت. دوره‌های کوتاه مدتی نیز در موزه‌های سلطنتی استکهلم (سوئد)، پراگ (چک) و سنت‌پترزبورگ (روسیه) گذراند و همچنین در یک دوره‌ی کوتاه مدت ۴۰ روزه عملی روش‌های کنترل موربانه در ساختمان‌های تاریخی و قدیمی آلمان (آلتونادرهامبورگ) شرکت کرد. او مدتی در سمت معاونت و ریاست بخش تحقیقات رده‌بندی حشرات و مدتی نیز به عنوان معاون موسسه‌ی تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور خدمت نمود. از دیگر فعالیت‌های ایشان می‌توان به شش سال سردبیری نامه‌ی انجمن حشره‌شناسی ایران، عضویت در هیأت مدیره و نایب رئیس انجمن حشره‌شناسی ایران، تدریس دروس گیاه‌پزشکی، حشره‌شناسی، جانورشناسی و اصول رده بندی جانوری در دوره‌ها و سطوح مختلف، در دانشگاه‌های تهران (دانشکده‌های منابع طبیعی کرج و علوم) و شهید بهشتی (دانشکده‌ی علوم)، مشاوره‌ی پایان نامه‌های فوق لیسانس و دکتری و نگارش چندین مقاله تحقیقاتی در زمینه‌ی تاکسونومی حشرات به ویژه پروانه‌ها اشاره کرد. مهندس پازوکی پس از ۳۷ سال تحقیق، در سن ۵۹ سالگی در ۲۹ اسفند ماه ۱۳۷۹ بازنشسته شد. مهندس پازوکی به‌حق سهم بزرگی در

تکمیل موزه‌ی حشره‌شناسی بخش تحقیقات رده‌بندی حشرات (موزه‌ی هایک میرزایانس) دارد. ایشان طی مدت سی و اندی سال خدمت تحقیقاتی، تمامی استان‌ها، تقریباً همه‌ی شهرستان‌ها و کوه‌ها، دشت‌ها، کویرها، جنگل‌ها و مراتع، جزیره‌ها، کشتزارها و باغ‌های ایران را در پی جمع‌آوری حشرات و شناسایی فون حشرات کشور زیر پا نهاد و با پای پیاده و یا سوار بر چهار پایان و خودروهای بیابانی، در مأموریت‌های علمی ۱۵ تا ۱۰۰ روزه با همکاران داخلی و خارجی شرکت داشت. پازوکی علاوه بر حشره‌شناسی، در رشته‌های گوناگون علمی نیز فعالیت‌هایی دارد. چاپ کتاب‌های بررسی امکان کاشت درخت کائوچو در ایران، آفات، بیماری‌ها و گیاهان انگل اکالیپتوس در ایران و جهان و همچنین ضمن عضویت در شورای اجرایی، به عنوان مشاور علمی، ویراستاری علمی و موضوعی بیش از ۳۰۰۰ مقاله و چاپ مقالات متعدد در فرهنگ‌نامه‌ی کودکان و نوجوانان و نیز سر ویراستاری علمی نهایی متون و تصاویر مقالات این فرهنگ‌نامه و همکاری با بنیادهای بزرگ علمی، نظیر لغت نامه دهخدا، دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، فرهنگ‌نامه‌ی کودکان و نوجوانان و غیره، جلد ۱۳ دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، بخشی از فعالیت‌ها و آثار نوشتاری پازوکی است. ایشان در حال حاضر ریاست انجمن حشره‌شناسی ایران را به‌عهده دارند.

از درگاه پروردگار برای ایشان تندرستی، شادکامی و عمری طولانی آرزو مندیم.

کارشناسی ارشد

ابراهیمی، مرتضی، ۱۳۹۰، برهم کنش باکتری *Bacillus thuringiensis* و زنبور پارازیتوئید *Diadegma* sp. روی لاروهای بید کلم *Plutella xylostella* استادان راهنما: دکتر احد صحراگرد و

دکتر رضا طلایی حسنلویی، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

امیرمحمدی، فرشته، ۱۳۹۰، تاثیر عصاره‌ی گیاه *Ajuga reptans* بر برخی از شاخص‌های فیزیولوژیکی و تجاری کرم ابریشم *Bombyx mori*، استاد راهنما: دکتر جلال جلالی سندی، استاد مشاور: دکتر سید حسین حسینی مقدم، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

تاج‌میری، پژمان، ۱۳۹۰، بررسی فون کنه‌های تمشک *Rubus spp.* حوزه مرکزی استان گیلان، استاد راهنما: دکتر فرید فرجی، استاد مشاور: دکتر جلیل حاجی زاده، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

تیموری، نعیمه، ۱۳۹۰، بررسی ویژگی‌های زیستی و شاخص‌های تغذیه‌ای شب‌پره خرنوب روی دو رقم تجاری پسته، استاد راهنما: دکتر جلال جلالی سندی، استاد مشاور: مهندس علی جعفری ندوشن، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

جهانجو، فرشید، ۱۳۹۰، بررسی آنزیم‌های گوارشی زنبور برگ‌خوار ثانوی رز *Allantus viennensis*، استادان راهنما: دکتر رضا حسینی و دکتر رضا حسن ساجدی، استاد مشاور: دکتر محمد قدمیاری، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

زارع بیدکی، داود، ۱۳۹۰، مقایسه شاخص‌های زیستی و فیزیولوژیکی کرم گلوگاه انار *Ectomyelois ceratoniae* روی میوه‌ی سه رقم انار، استاد راهنما: دکتر جلال جلالی سندی، استادان مشاور: مهندس علی جعفری ندوشن و دکتر آرش زیبایی، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

سکاکی، سمانه، ۱۳۹۰، مطالعه پارامترهای دموگرافیک کفشدوزک *Scymnus syriacus* در تراکم‌های مختلف شته‌ی *Aphis craccivora* در شرایط آزمایشگاه، استاد راهنما: دکتر احد صحراگرد، استاد مشاور: دکتر محمد قدمیاری، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

کوچکی، بهروز، ۱۳۹۰، تأثیر باکتری *Bacillus thuringiensis* بر فعالیت آنزیم‌های گوارشی و فنل اکسیداز لارو پروانه ابریشم باف پاییزی *Hyphantria cunea*، استادان راهنما: دکتر جلال جلالی سندی و دکتر محمد قدمیاری، استاد مشاور: دکتر رضا حسن ساجدی، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

مهدی‌پور، مائده، ۱۳۹۰، شناسایی فون زنجره‌های (*Cicadidae* : Hemiptera) شهرستان بابل و حومه با استفاده از ویژگی‌های مرفولوژیک و علایم صوتی، استاد راهنما: دکتر جلال جلالی سندی، استاد مشاور: دکتر فریبا مظفریان، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه گیلان .

کنگره‌ها و سمینارها

اولین همایش ملی پیش‌آگاهی در گیاه‌پزشکی با هدف تبادل نظر و همفکری نخبگان علمی این رشته ۲۵-۲۶ بهمن ۱۳۹۰ در بروجرد، توسط مرکز آموزش جهاد کشاورزی بروجرد، ایستگاه تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی بروجرد برگزار می‌گردد .

تازه‌های کتاب

- Entomologica Fennica**, 2011
(22):2
- Iranian Journal of Arthropod-
Born Diseases**, 2011 (5):1
- Mitteilungen aus dem Museum
für Naturkunde in Berlin, Deutsche
Entomologische Zeitschrift**, 2011
(58):1
- Münchner Entomologische
Gesellschaft**, 2011: 101
- Nachrichten des Entomologischen
Vereins Appolo**, 2011 (32): 1-2
- Nachrichtenblatt Der
Bayerischen Entomologen**, 2011
(60): 1-2/3-4
- Pakistan Journal of Scientific and
Industrial Research, Series A:
Physical Sciences**, 2011 (54): 2
- Proceedings of the Entomological
Society of Washington**, 2011 (113):
2/3
- Tijdschrift voor Entomologie**,
2011 (154): 2

همکاران ما در این شماره

دکتر ابراهیم ابراهیمی، دکتر جلال جلالی سندی، دکتر
عزیز خرازی پاکدل، مهندس معصومه مقدم، دکتر
عبدالامیر محیسنی .

- ارده، م. ج. و غزوی، م. (۱۳۸۹) مبانی کنترل
بیولوژیک در محصولات گلخانه ای، انتشارات مؤسسه‌ی
تحقیقات گیاهپزشکی کشور

- رجبی، غ. (۱۳۹۰) اکولوژی سن گندم با تأکید بر
مدیریت جمعیت در ایران، انتشارات مؤسسه‌ی تحقیقات
گیاهپزشکی کشور

- رجبی، غ. (۱۳۹۰) حشرات زیان‌آور درختان میوه‌ی
سردسیری ایران (ومدیریت آن‌ها براساس واقعیت‌های
اکولوژیک)، انتشارات مؤسسه‌ی تحقیقات گیاهپزشکی
کشور

- عبایی، م. (۱۳۹۰) مقدمه‌ی ای بر کنترل طبیعی و
بیولوژیک در جنگل، انتشارات مؤسسه‌ی تحقیقات
گیاهپزشکی کشور

- لطفعلی زاده، ح. و خلقانی، ج. (۱۳۸۹) نگاهی به
مدیریت تلفیقی آفات در باغات سیب، انتشارات مؤسسه‌ی
تحقیقات گیاهپزشکی کشور

نشریات تازه‌های رسیده به انجمن

-**Acta zoologica cracoviensia**, Ser.
A-Vertebrata, 2011 (54 A,B):1-2

-**Atalanta**, 2010 (42):1-4

-**Beiträge zur naturkundlichen
Forschung in Südwestdeutschland,
Carolinea**, 2010:68

-**Biodiversidad, Aproximacion a la
diversidad botanica y zoologica de
España**, 2011: 9